

Słowo wstępne

Z punktu widzenia funkcjonowania instytucji długiego trwania, szczególnie akademickiej, dekada to krótki okres na podsumowanie. Żyjemy jednak w turbulentnych czasach – zarówno politycznie, jak i gospodarczo czy technologicznie. W ostatnim dziesięcioleciu doświadczyliśmy istotnych zmian w systemie szkolnictwa wyższego (w tym towarzyszącego tzw. reformie Gowina protestu okupacyjnego w czerwcu 2018 r.), pandemii COVID-19, pierwszych skutków polskiej zapaści demograficznej, szczególnie dotkliwej w Łodzi i regionie oraz pełnoskalowej wojny wywołanej przez Rosję w Ukrainie ze wszystkimi konsekwencjami dla gospodarki i porządku światowego.

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego, dzięki swoim pracownikom, potrafi sobie z tymi wyzwaniami radzić. Rzec można, że z dużą determinacją potrafiliśmy lokalnie skutecznie odpowiadać na różne przejawy tego, co Adam Tooze czy trzy dekady wcześniej Edgar Morin, nazwali globalnym polikryzysem (Morin & Kern, 1999, s. 73–74; Tooze, 2022).

Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny od wielu lat pozostaje największym wydziałem Uniwersytetu Łódzkiego. Na koniec roku 2024 pracowało tu 403 nauczycieli i nauczycielek akademickich oraz 117 przedstawicieli i przedstawicieli akademickiej administracji. Z tej liczby 17 osób stanowiły osoby z tytułami profesorskimi a 92 osoby były zatrudnione na stanowisku profesora uczelni (po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego. Na Ek-Socu pracowało wówczas 247 adiunktów, 40 osób asystenckich oraz 7 wykładowców lub starszych wykładowców. Dla porównania, w roku 2015 na wydziale pracowało 396 nauczycieli akademickich i 130 pracowników niebędących nauczycielami. Warto wspomnieć, że Ek-Soc na tle pozostałych wydziałów UŁ wyróżnia też najniższa

mediana wieku pracowników (46 lat w 2025 r.). Jesteśmy zatem nie tylko najwięksi, ale i najmłodsi w rodzinie wydziałów Uniwersytetu Łódzkiego.

Wydział jest też atrakcyjnym miejscem studiowania. W roku 2024 na studiach stacjonarnych studiowało 3848 osób, natomiast na studiach niestacjonarnych – 699. To znacznie mniej niż dekadę temu, kiedy indeksy Ek-Socu posiadało niemal 7000 osób. Odpowiedzią na tę demograficzną zmianę jest profesjonalizacja procesu kształcenia i unowocześnienie oferty edukacyjnej. W ciągu około dziesięciu lat Wydział zredukował liczbę kierunków studiów z ponad 20 do 12 na każdym stopniu oraz sukcesywnie uzupełnia ofertę o studia anglojęzyczne oraz interdyscyplinarne, prowadzone we współpracy z innymi wydziałami i w coraz większej współpracy z podmiotami otoczenia społeczno-gospodarczego. Jakość kształcenia potwierdzają oceny instytucji zewnętrznych. W ciągu dziesięciolecia każda weryfikacja przez Polską Komisję Akredytacyjną oraz IACBE (*International Accreditation Council for Business Education*) kończyła się wynikiem pozytywnym, niekiedy także wyróżnieniem. Pomimo wyzwań edukacyjnych związanych z pandemią COVID-19, ucyfrowieniem życia społecznego, zapaścią demograficzną Polski i kolejnymi kryzysami międzynarodowymi utrudniającymi rekrutację osób studiujących z zagranicy, Wydział wyróżnia się jako wiodąca jednostka edukacyjna w skali co najmniej regionalnej.

Próbując wskazać kluczowe zmiany i procesy, jakie zaszły na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym w ciągu ostatniej dekady, należy poszukiwać ich przede wszystkim w sukcesywnym poprawianiu jakości prowadzonych badań, postępującym umiędzynarodowieniu i szerokim otwarciu na otoczenie. To ostatnie nie ogranicza się zresztą do współpracy biznesowej, ale ma znacznie szerszy charakter. Dlatego w *Strategii Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego Uniwersytetu Łódzkiego na lata 2023–2030* jako misję zapisaliśmy ambicję „kreowania procesów społecznych poprzez tworzenie i rozpowszechnianie wiedzy” zapewniającej rozwój pracowników, studentów oraz podmiotów działających w środowisku Wydziału. Opisane przemiany ostatniego dziesięciolecia wieńczy daleko idąca profesjonalizacja funkcjonowania Ek-Soc. Jako społeczność akademicka z dumą stwierdzamy, że potrafiliśmy nasze kompetencje w zakresie nowoczesnego zarządzania uczelnią zaaplikować we własnym środowisku i nie potwierdza się w naszym przypadku porzekadło o szewcu chodzącym bez butów. Miło jest słyszeć od kolegów i koleżanek akademików w Polsce i poza krajem, że profesjonalnie organizujemy naszą codzienną pracę i jest to dostrzegalne. Profesjonalizacja dotyczyła zresztą nie tylko aspektów organizacyjnych, ale też szeregu działań inwestycyjnych, prowadzących do uatrakcyjnienia przestrzeni wydziałowych, z których część wybrali sami pracownicy i osoby studiujące, w jednym z pierwszych

w Polsce uczelnianych budżetów partycypacyjnych. Wszystko to w znacznym stopniu wpłynęło na to, że profesor Rafał Matera, Dziekan Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego w latach 2016–2024 został (po niemal 50 latach) drugim w historii Rektorem Uniwersytetu Łódzkiego z Ek-Socu.

Przejawem rosnącej jakości prowadzonych na Wydziale badań jest istotna zmiana w publikowaniu. Wyznacznikiem międzynarodowej jakości czasopism jest ich indeksowanie na listach Web of Science czy SCOPUS. Publikowanie w takich periodykach wiąże się z dogłębną weryfikacją artykułu w procesie recenzenckim, dopuszczenie do druku jest wyrazem uznania jakości w środowisku międzynarodowym. W 2015 r. w czasopiśmie takich publikowało ok. 40 pracowników. W 2018 r. liczba ta uległa podwojeniu, w roku 2019 przekroczyła 100 osób, a w roku 2024 liczyła niemal 200, czyli połowę osób zatrudnionych na Ek-Soc. Z perspektywy obecności w międzynarodowym obiegu naukowym mamy zupełnie inną rzeczywistość niż dziesięć lat temu.

W zakresie umiędzynarodowienia Wydziału, poza prowadzeniem studiów w języku angielskim, na uwagę zasługuje uruchomienie programu dla zagranicznych profesorów wizytujących Ek-Soc: *Fellowship Programme*. Od 2018 r. wzięło w nim udział 20 wybitnych naukowców i naukowiec, inicjując szereg wspólnych projektów badawczych i aktywnie uczestnicząc w kształceniu osób studiujących i doktoranckich. W ciągu dekady w programie wzięli udział m.in. Angeliki Anagnostou, Bahman J. Amiri (dziś regularny pracownik Wydziału), Annegret Haase, Peter Herrmann, Paul Spicker, Valerie M. Bentz, Lorenzo Sabetta, Mandeep Mahendru, Gagan Sharma, Michelis Drouvelis, Kassim Akanni, Tapas Mishra, Mehmet Bolukbas, Walaa Jawdat Al-Jaf, Oleksandr Buriak, Azeta Tartaraj, Joseph A. Kotarba, Athanassios Stavrakoudis. Ważnym znakiem rozpoznawczym Ek-Socu jest umiędzynarodowienie poprzez szkoły letnie, których udało się zorganizować dziesięć. Łącznie wzięło w nich udział: stacjonarnie ponad 400 osób i około 1000 osób zdalnie. Wiele uczestniczek i uczestników tych szkół to wykładowcy i osoby studiujące spoza Europy. Dominujące kraje pochodzenia naszych gości to Brazylia, Meksyk, Ekwador, Turcja i Ukraina.

W obszarze współpracy Wydziału z otoczeniem społecznym i gospodarczym realizujemy regularnie konkurs *EkSoc StartUP!* (pierwszy w Polsce program wspierania przedsiębiorczości adresowany do osób studiujących), spotykamy się z przedsiębiorcami w ramach „śniadań z przedsiębiorcą” oraz rozbudowaliśmy bibliotekę case-ów, czyli rzeczywistych problemów do rozwiązania w firmach, które są przedmiotem zajęć realizowanych na różnych kierunkach studiów. Wpiera nas w tym prężnie działająca Rada Biznesu oraz stowarzyszenie przedsiębiorstw z rozwijającej się szybko w Łodzi branży FinTech (FinTech Central Poland).

Współpraca ze środowiskiem dotyczy też promocji wydarzeń kulturalnych w formie wystaw malarstwa, fotografii, rzeźby, promocji twórczości osób studiujących na łódzkiej Akademii Sztuk Pięknych.

W ramach działań opiniotwórczych Ek-Soc pozostaje otwarty na organizowanie spotkań i debat na aktualne tematy społeczne i gospodarcze. Niemal każdy tydzień obfituje w wydarzenia przygotowywane przez kilkanaście kół naukowych, zaangażowanych pracowników oraz afiliowaną przy Ek-Soc Akademię Seniora Activus. Szczególną ofertę kierujemy do uczniów szkół średnich, których od lat zapraszamy na Wydział. W ramach Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki organizowaliśmy dziesiątki wydarzeń wydziałowych oraz wielokrotnie współorganizowaliśmy piknik naukowy w łódzkiej Manufakturze. W ramach programu współpracy *Szkoła Patronacka* współpracujemy z około trzydziestoma liceami i technikami. Osoby kształcące się w szkołach średnich biorą też udział w inicjatywie *Uniwersytet Zawsze Otwarty*, w ramach którego zaoferowaliśmy wykłady popularyzujące wiedzę, oraz w programie *Zdolny uczeń – świetny student*, gdzie uczniowie pod kierunkiem pracowników realizują pierwsze samodzielne prace badawcze.

18 Od 2015 r. na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym zorganizowaliśmy 26 wykładów dziekańskich. Wzięli w nich udział: Ryszard Schnepf (ambasador RP w USA i krajach Ameryki Południowej), Krzysztof Pietraszkiewicz (wieloletni prezes Związku Banków Polskich), prof. Piotr Błędowski (ekonomista i gerontolog), prof. Matthias Waechter (Dyrektor Generalny prestiżowego Centre International de Formation Européenne), prof. Maria Luigia Segnana z uniwersytetu w Trento, prof. Hartmut Marhold z uniwersytetu kolońskiego, prof. Geneviève Zubrzycki oraz prof. Brian Porter-Szűcs z the University of Michigan, prof. Hans-Jürgen Bömelburg z Justus-Liebig-Universität w Gießen, prof. Emilio Meneses, prof. Paul Spicker, prof. Akihiro Ishikawa, japoński dziennikarz Nagayo Taniguchi, Amity Ruth Shlaes współpracująca z New York Times, prof. Peter Herrmann, prof. Jane Arnfield z Northumbria University, Jacek Kluczkowski (ambasador w Ukrainie, Kazachstanie i Kirgistanie), ukraińska pisarka Oksana Zabuzko, prof. Erik Andersson, reporter Filip Springer, prof. Kacper Pobłocki, prof. Roman Kuźniar z Uniwersytetu Warszawskiego oraz Jego Ekscelencja Ambasador Japonii w Polsce – Akio Miyajima. W okresie tym, z inicjatywy Wydziału, nadano też dwa doktoraty *honoris causa* Uniwersytetu Łódzkiego – dla prof. Jeffrea Sachsa oraz pierwszego przewodniczącego Rady Europejskiej Hermana van Rompuy.

Na tak dużym wydziale jak Ek-Soc praca siłą rzeczy musi być zorganizowana wokół bardzo licznych (ok. 40) katedralnych zespołów badawczych, w ramach ośmiu instytutów. Choć podstawową rolę tych instytutów jest koordynacja procesu dydaktycznego, ich działalność oraz same

nazwy identyfikują też kluczowe nurty badań prowadzonych na Wydziale. Dlatego poniższe rozdziały opisują aktywności każdego z instytutów.

W odpowiedzi na współczesne trendy oraz dążąc do interdyscyplinarności i transdyscyplinarności prowadzonych badań, coraz więcej inicjatyw podejmowanych jest wspólnie przez różne instytuty i katedry, dostrzegające wartość płynącą ze współpracy i wymiany doświadczeń. Integracja taka jawi się jako jedno z kluczowych wyzwań na przyszłość. Innym ważnym wyzwaniem jest umiędzynarodowienie i jeszcze większe otwarcie na otoczenie poprzez popularyzację wiedzy i nauki. Wszystko po to, aby jako znacząca uczelnia w Polsce głosić prawdę i uczyć jej poszukiwania w świecie postprawdy, oraz aby skłaniać do refleksji w świecie rozpraszenia uwagi i częstego braku zastanowienia. W czasach postępującej atomizacji wiedzy i kryzysu wiary w tradycyjne instytucje (w tym edukacyjne) uznajemy, że naszą rolą jest na nowo organizować wiedzę oraz oferować atrakcyjne narracje o społeczeństwie. W świecie, w którym dominują zasięgi, my wciąż staramy się dawać rzetelne kształcenie i wyławiać prawdziwe talenty. W rzeczywistości, w której dominuje pokusa zdobywania wiedzy powierzchownej, chcemy pokazywać wartość z posiadania wiedzy pogłębionej. Wciąż będziemy przypominać, że świat jest skomplikowany. W miejsce prostych recept potrafiemy oferować rozwiązania wielowymiarowe dla gospodarki i społeczeństwa – dla wszystkich poszukujących prawdy i wolności.

Mariusz Sokołowicz,
Dziekan Wydziału
Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ